

Odměna advokáta

Vyjde-li soud při určování nákladů řízení z náhradní tarifní hodnoty podle § 9 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024, namísto z přisouzené částky ve smyslu § 8 odst. 1 advokátního tarifu, přestože účastník do řízení vstupoval s relevantním znaleckým posudkem, který vyčíslil požadovanou výši bolestného a ztížení společenského uplatnění, poruší tím právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1391/24 ze dne 2.7.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele S. V., zastoupeného JUDr. Z.Š., advokátkou, sídlem P., proti výrokům II. a III. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. ledna 2024 č. j. 14 Co 158/2023-415, za účasti Krajského soudu v Ústí nad Labem, jako účastníka řízení, tak, že výrokem II. a výrokem III. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. ledna 2024 č. j. 14 Co 158/2023-415 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok II. a výrok III. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. ledna 2024 č. j. 14 Co 158/2023-415 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, domáhá zrušení II. a III. výroku v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Stěžovatel tvrdí, že napadené výroky porušují jeho ústavně zaručená práva podle čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a porušují i čl. 90 Ústavy.

2. Z ústavní stížnosti a jejích příloh vyplývá, že stěžovatel se u Okresního soudu v Chomutově (dále jen "okresní soud") domáhal náhrady újmy, která mu vznikla v souvislosti s pracovním úrazem u původní žalované jako jeho zaměstnavatelky [za kterou po jejím zániku bez právních nástupců odpovídala žalovaná obchodní společnost Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, jakožto její pojistitelka (dále jen "žalovaná")]. Požadovaná náhrada se skládala z bolestného, ztížení společenského uplatnění a náhrady za zaplacené znalecké posudky, jimiž bylo bolestné a ztížení společenského uplatnění oceněno. Okresní soud mu co do výše požadované náhrady částečně vyhověl. Částku vypočtenou podle bodového ohodnocení zvýšil na dvojnásobek, přičemž požadavek stěžovatele na zvýšení považoval za nepřiměřený. Přestože byla vzhledem k výši přiznané částky úspěšnější žalovaná, za použití § 150 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, náhradu nákladů neuložil.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen "krajský soud") jeho rozhodnutí změnil a stěžovateli výrokem I. napadeného rozhodnutí přiznanou náhradu újmy navýšil. K navýšení náhrady přitom dospěl nejen na základě částečně odlišného hodnocení znaleckých posudků, ale i proto, že přiznanou náhradu újmy zvýšil podle § 388 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění do 30. 9. 2015.

Napadenými výroky II. a III. uložil žalované nahradit náklady řízení před soudy obou stupňů. Uzavřel, že stěžovateli náleží plná náhrada nákladů i přes částečný úspěch ve věci, neboť rozhodnutí soudu záleželo na volné úvaze a na znaleckém posudku. Výši nákladů určil s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2021 sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 podle § 9 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024. Stěžovateli tak přiznal 98 965,90 Kč jako náhradu nákladů řízení před okresním soudem a 10 721,81 Kč jako náhradu nákladů řízení před krajským soudem.

II. Argumentace stěžovatele

4. Podle stěžovatele je rozhodnutí krajského soudu v napadených výrocích v rozporu s nálezem ze dne 10. 4. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1788/23. Stěžovatel od počátku řízení své nároky podložil znaleckými posudky. Podle judikatury Ústavního soudu navíc platí, že pro určení výše nákladů není rozhodující, zda již na začátku řízení je známa hodnota věci nebo práva. Soud musí vyvinout aktivitu k tomu, aby mohl o náhradě nákladů řízení rozhodnout na základě hodnoty sporu. Soud proto měl vyjít z § 8 odst. 1 advokátního tarifu, nikoliv z hodnoty podle § 9 odst. 4 advokátního tarifu. Pokud by postupoval správně, přiznal by stěžovateli náhradu nákladů řízení před okresním soudem ve výši 644 138 Kč a před krajským soudem ve výši 41 504,40 Kč. Nárok na náhradu nákladů by měl odpovídat ekonomické hodnotě, která byla vynaložena na vymožení nároků na náhradu újmy na zdraví. V době podání návrhu na zahájení řízení bylo obvyklé, že se náhrada nákladů určovala podle § 7 a § 8 advokátního tarifu.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

5. Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

IV. Vyjádření účastníka řízení a replika stěžovatele

6. Ústavní soud zaslal ústavní stížnost na vědomí a k reakci žalované a krajskému soudu. Žalovaná se v zaslaném vyjádření postavení vedlejší účastnice vzdala.

7. Krajský soud v zaslaném vyjádření setrval na svých závěrech obsažených v napadeném rozhodnutí. Zdůraznil, že je si vědom závěrů nálezu sp. zn. IV. ÚS 1788/23. Podle něj však právě posuzovanou věc doprovázely individuální okolnosti, které ospravedlňují odlišný přístup. Oběma stranami byly předloženy znalecké posudky k určení výše bolestného i ztížení společenského uplatnění s odlišnými závěry. Bylo tak na úvaze soudů, aby při hodnocení znaleckých posudků posoudily jejich přesvědčivost, zda byly vypracovány v rámci odbornosti znalců a zda s ohledem na použitou právní úpravu je odčinitelná i utrpěná bolest. Dále na úvaze soudu záviselo, zda jsou dány předpoklady pro zvýšení odškodnění stanoveného na základě bodového ohodnocení ve znaleckém posudku a jaká má být výše tohoto výjimečného zvýšení.

8. Vyjádření krajského soudu bylo zasláno na vědomí a k případné replice stěžovateli. Ten v replice uvedl, že věc nedoprovázely výjimečné okolnosti. Podle něj je v těchto sporech zpracování minimálně jednoho revizního posudku zcela běžné. I podle aktuálního nálezu ze dne 11. 2. 2025 sp. zn. II. ÚS 58/25 nelze vycházet z tarifní hodnoty stanovené v § 9 advokátního tarifu, je-li předmětem řízení

plnění ocenitelné penězi, a je třeba při určení výše náhrady nákladů řízení primárně postupovat podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. Prostor pro uvážení soudu při určení výše náhrady v právě posuzované věci je užší než v jiných sporech o ochranu osobnosti, jelikož je významně determinován posouzením skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které se promítají právě ve znaleckém posudku. Stěžovatel dále odkázal na aktuální rozhodovací praxi mj. Nejvyššího soudu, která se přiklání k jím zastávanému řešení.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

A) Obecná východiska

9. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy obecných soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a zásadně není oprávněn zasahovat do jejich rozhodovací činnosti (srov. čl. 83 a čl. 90 Ústavy). V řízeních o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) proti rozhodnutí obecných soudů tedy není další přezkumnou instancí. Do rozhodování obecných soudů je oprávněn zasáhnout až tehdy, došlo-li k porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [srov. např. nález ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94 (N 5/3 SbNU 17)].

10. Ústavní soud se k rozhodnutím o nákladech řízení konstantně staví rezervovaně a podrobuje je omezenému ústavněprávnímu přezkumu. I přes možný dopad do majetkové sféry stěžovatele, zpravidla taková rozhodnutí sama o sobě nedosahují intenzity způsobilé porušit základní práva či svobody [viz např. nálezy ze dne 5. 10. 2021 sp. zn. I. ÚS 2174/20 (N 174/108 SbNU 120), bod 20, nebo ze dne 3. 9. 2019 sp. zn. II. ÚS 3627/18 (N 155/96 SbNU 31), bod 15]. Ve stanovisku pléna ze dne 5. 3. 2025 sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24, bod 34, Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnosti proti rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení jsou zpravidla zjevně neopodstatněné, neprovázejí-li posuzovanou věc takové (mimořádné) okolnosti, které ji činí co do ústavní roviny dostatečně významnou. Tento požadavek zajišťuje, aby se Ústavní soud mohl plně soustředit na plnění své úlohy orgánu ochrany ústavnosti.

11. Ústavní soud v minulosti konstatoval i ve sporech o náklady řízení porušení ústavně chráněných práv, např. nerespektoval-li obecný soud kogentní ustanovení podzákoného předpisu upravující výši náhrady nákladů soudního řízení [srov. např. nálezy ze dne 3. 9. 2013 sp. zn. II. ÚS 2864/12 (N 157/70 SbNU 453), bod 15, ze dne 16. 2. 2021 sp. zn. IV. ÚS 2378/20 (N 33/104 SbNU 367), bod 33, nebo ze dne 28. 1. 2025 sp. zn. III. ÚS 3004/24, bod 13].

12. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1788/23 navázal na svou rozhodovací praxi, podle níž § 9 advokátního tarifu lze užít pouze tehdy, nelze-li hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích nebo lze-li ji zjistit jen s nepoměrnými obtížemi. Je tak v jistém smyslu "zbytkovým" ustanovením, které se pro výpočet odměny použije ve všech ostatních případech, kdy předmět právní pomoci není možno podřadit pod jiné ustanovení advokátního tarifu (srov. nález ze dne 8. 3. 2023 sp. zn. I. ÚS 3281/22, bod 22, a nálezy v něm uvedené). Ve zmiňovaném nálezu tak Ústavní soud dospěl k závěru, že stěžovatelka do řízení již vstupovala s relevantním znaleckým posudkem, který vyčíslil požadovanou výši

bolestného a ztížení společenského uplatnění, a svůj žalobní nárok konkrétně vyčíslila. Obecné soudy tak pochybily, pokud o náhradě nákladů řízení nerozhodly na základě rozdílu v plnění, jehož se stěžovatelka žalobou domáhala, a plnění následně stěžovatelce soudem reálně přiznaného. Na tomto závěru Ústavní soud následně setrval a navázal i v dalších rozhodnutích (srov. např. nálezy ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. I. ÚS 3362/22, ze dne 28. 1. 2025 sp. zn. III. ÚS 3004/24, nebo ze dne 13. 5. 2025 sp. zn. II. ÚS 838/25).

B) Aplikace obecných východisek na posuzovaný případ

13. Ústavní soud ve výše zmiňovaném stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 60/24, bod 34, uvedl, že je-li v konkrétní nákladové věci vydán náleze, neznámá to automaticky, že k věcnému přezkumu připustí všechny obdobné stížnosti, v nichž je namítán rozpor s takovým náleze. Tvrzený rozpor musí být doplněn dalšími okolnostmi, typicky přesahem vlastního zájmu stěžovatele. Takové okolnosti právě posuzovanou věc doprovázejí. V náleze sp. zn. IV. ÚS 1788/23, obdobně jako např. v náleze ze dne 13. 12. 2023 sp. zn. III. ÚS 2040/22, bod 23, Ústavní soud dovedl citelnost zásahu vzhledem k možné disproporcii mezi náhradou vypočítanou z náhradní hodnoty namísto primárního kritéria hodnoty věci nebo práv. K takové disproporcii vzhledem k výši přiznané nemajetkové újmy přitom dochází i v právě posuzované věci. Jak ostatně vyplývá i z ústavní stížnosti, v právě posuzované věci je zásadní rozdíl mezi částkou vypočtenou při použití náhradní hodnoty v § 9 odst. 4 advokátního tarifu a výpočtem nákladů z přisouzené částky ve smyslu § 8 odst. 1 advokátního tarifu (srov. body 3 a 4). Nesprávný výpočet náhrady nákladů řízení by tak znamenal citelný zásah do majetkové sféry stěžovatele. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že i v právě posuzované věci je namístě přistoupit k věcnému přezkumu.

14. V napadeném rozhodnutí krajský soud, podobně jako v náleze sp. zn. IV. ÚS 1788/23 částečně zrušeném rozhodnutí, vyšel s odkazem na usnesení sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 při výpočtu nákladů z náhradní hodnoty obsažené v § 9 advokátního tarifu. Ospravedlnění jiného přístupu než v nálezové judikatuře Ústavního soudu zdůvodnil ve svém vyjádření k ústavní stížnosti. Podle něj odlišný postup ospravedlňovaly individuální okolnosti, které věc doprovázely.

15. Ústavní soud připomíná, že usnesení sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 bylo překonáno náleze ze dne 7. 8. 2024 sp. zn. I. ÚS 3362/22. Okolností, která věc individualizuje natolik, aby zdůvodnila použití náhradní hodnoty, zjevně nemůže být nezbytnost zhodnocení stranami předložených znaleckých posudků. Z nálezů sp. zn. IV. ÚS 1788/23, bod 18, a sp. zn. I. ÚS 3362/22, bod 20, ostatně vyplývá, že není rozhodující, zda je hodnota věci nebo práva známa již na začátku řízení, protože je to soud, jenž musí vyvinout aktivitu k tomu, aby mohl o náhradě nákladů řízení rozhodnout na základě hodnoty sporu. Ústavní soud považoval za podstatné, že tamější stěžovatelka do řízení vstupovala s relevantním znaleckým posudkem, který vyčíslil požadovanou výši bolestí a ztížení společenského uplatnění, a svůj žalobní nárok konkrétně vyčíslila.

16. Ústavní soud z vyžádaného spisu ověřil, že s takovým posudkem do řízení vstupoval i stěžovatel. Ostatně, i z rozhodnutí okresního soudu vyplývá, že ten z něj částečně vycházel a neztotožnil se u něj zejména s potřebou navýšení odškodnění podle § 7 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, účinné do 31. 12. 2013 (srov.

zejm. body 38 a násl. rozsudku okresního soudu). Stěžovatel s odkazem na něj v řízení požadoval 128 400 Kč jako doplatek na bolestné a 4 717 280 Kč jako ztížení společenského uplatnění. Krajský soud přitom dospěl k závěru, že stěžovateli náleželo na ztížení společenského uplatnění celkem 4 397 400 Kč (přičemž stěžovateli bylo před zahájením řízení vyplaceno 282 720 Kč), a bolestné ve výši 235 800 Kč (z čehož stěžovateli bylo před zahájením řízení vyplaceno 114 600 Kč). Nelze tak dovodit, že uplatněné částky byly zjevně nepřiměřené a hodnota sporu nebyla předvídatelná. Použití náhradní hodnoty nemůže ospravedlnit ani to, že v řízení soud nechal vypracovat revizní znalecký posudek.

17. Stejně tak na výše uvedeném nic nemění navýšení částky podle zákoníku práce. Z výše uvedených nálezů je zřejmé, že na újmu na zdraví je potřeba pohlížet odlišně než na jiné zásahy do osobnostních práv, a to i při rozhodování o nákladech řízení. Zatímco u jiných sporů o náhradu nemajetkové újmy není volná úvaha soudu podle § 136 občanského soudního řádu při určování výše újmy vyjma obecných mantinelů blíže limitována, u odčinění újmy na zdraví výše náhrady újmy obvykle vychází ze znaleckého posudku a objektivizovaných hodnot formulovaných v Metodice k náhradě za bolest a ztížení společenského uplatnění a blíží se tak "klasickému" sporu o náhradu škody (srov. např. nález ze dne 13. 5. 2025 sp. zn. II. ÚS 838/25, bod 30). Obdobné závěry platí, i pokud došlo ke stanovení náhrady podle předchozí právní úpravy.

18. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že není důvod se v právě posuzované věci odchýlit od jeho judikatury a i nadále trvá na závěrech ve výše uvedených nálezech (srov. bod 12, in fine). Ani okolnosti uváděné krajským soudem nemohly zdůvodnit použití náhradní hodnoty v § 9 odst. 4 advokátního tarifu a je třeba vyjít z přisouzené částky ve smyslu § 8 odst. 1 advokátního tarifu. To nijak nevyklučuje zohlednění individuálních okolností případu.

19. Ústavní soud nad rámec výše uvedeného připomíná, že si je vědom přijetí vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [258/2024](#) Sb., kterou se mění advokátní tarif, jež reaguje na výkladové nejasnosti vyplývající z v minulosti nekoncepčního pojetí výpočtu odměny za právní zastoupení (v podrobnostech srov. nález sp. zn. II. ÚS 838/25, body 32 a 33). Tato právní úprava je však účinná až ode dne 1. 1. 2025 a nemá vliv na rozhodování soudu o nákladech řízení ve věcech stěžovatele.

VI. Závěr

20. Na základě výše uvedeného Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a zrušil výrok II. a výrok III. rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem [§ 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem Ústavního soudu. V dalším řízení bude úkolem krajského soudu, aby při rozhodování o náhradě nákladů řízení vycházel z částky stěžovateli přiznané výše náhrady újmy.

Další články:

- [Náhrada škody](#)

- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)